

Subjectieve monitor zwerfafval 2024

Auteur: Martin Schalkwijk

Datum: 19-02-2025

Referentienummer: C371002730

Inhoudsopgave

		1
		1
	Inhoudsopgave	2
1	Samenvatting	3
2	Inleiding	5
3	Zwerfafval wordt het vaakst genoemd als probleem dat de overheid als eerste zou moeten aanpakken in de eigen wijk	8
4	Mate waarin Nederlanders aangeven zwerfafval te zien, is sterk gedaald in 2024	13
5	Men stoort zich vooral aan zwerfafval omdat het van onverschilligheid getuigt	21
6	Meerderheid Nederlanders vindt het schoonhouden van Nederland niet alleen een taak van de overheid	23
7	Bijna alle Nederlanders proberen hun afval in een prullenbak te gooien	28
8	Bijlagen	31
8.1	Onderzoeksverantwoording	31
8.2	Vragenlijst	33

1 Samenvatting

Dit rapport bevat de onderzoeksresultaten van een kwantitatief onderzoek onder het algemeen Nederlands publiek naar de gepercipieerde hoeveelheid zwerfafval in Nederland. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Rijkswaterstaat en wordt sinds 2008 jaarlijks uitgevoerd.

De hoofdvraag van de belevingsmonitor luidt:

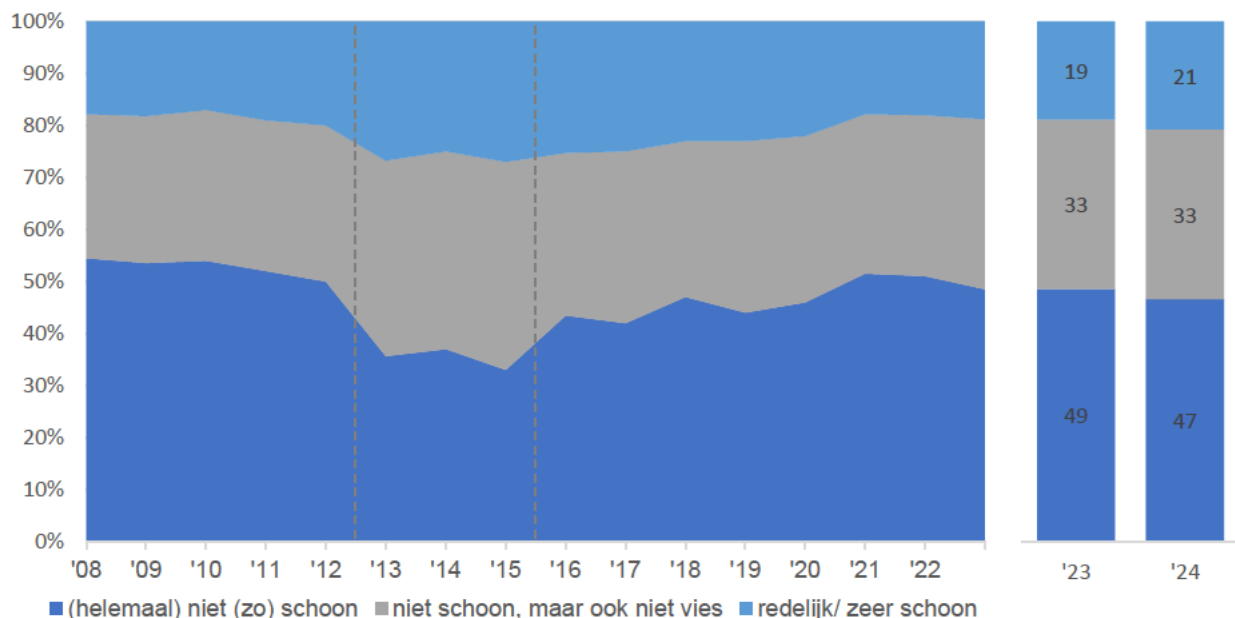
Is Nederland wat betreft zwerfafval schoner geworden naar de mening van het algemeen Nederlands publiek?

De belangrijkste conclusie van dit onderzoek is dat het aandeel Nederlanders dat Nederland schoon vindt – ongeveer één op de vijf – gelijk is gebleven ten opzichte van vorig jaar. De frequentie waarmee men zegt wel eens zwerfafval te zien, is daarentegen significant gedaald. In onderstaande samenvatting bespreken we de meest opvallende resultaten uit het onderzoek.

De mate waarin men Nederland schoon vindt wat betreft zwerfafval blijft onveranderd laag

Ongeveer [één op de vijf Nederlanders](#) vindt Nederland schoon wat betreft zwerfafval; bijna de helft van de Nederlanders vindt dit echter niet. De beleving van zwerfafval in Nederland ligt hiermee gelijk aan vorig jaar en nog altijd op het laagste punt sinds 2012.

Q4 | Hoe schoon vindt u Nederland wat betreft zwerfafval in het algemeen?

Basis: alle respondenten (minimale basis: n=1.100, basis 2024 n=2.299)

Met betrekking tot de [verschillende soorten zwerfafval](#) vindt men Nederland relatief vaak schoon als het gaat over voedselresten en papier en het minst schoon wat betreft drink- en eetverpakkingen voor consumptie onderweg, afhaalmaaltijdverpakkingen, sigarettenpeuken en kauwgum. Ten opzichte van vorig jaar is de schoonheidsbeleving verslechterd m.b.t. sigarettenpeuken, maar verbeterd m.b.t. afhaalmaaltijdverpakkingen.

Qua [locaties](#) vindt men, net als vorig jaar, parkeerplaatsen langs auto(snel)wegen het minst schoon, gevolgd door stations of bushaltes, horeca- en uitgaansgebied en het centrum. Sport- en evenementencomplexen worden het schoonst beoordeeld.

Relatief lage tevredenheid over beschikbaarheid van faciliteiten

Net als vorig jaar zegt ruim de helft van de Nederlanders dat er [voldoende faciliteiten](#) zijn. Een minderheid van vier op de tien Nederlanders geeft aan dat er voldoende prullenbakken zijn en een kwart zegt dat in hun woonplaats voldoende wordt ondernomen om zwerfafval te voorkomen.

Frequentie waarmee men zwerfafval zegt te zien, is significant gedaald

Ongeveer zes op de tien Nederlanders geven aan [dagelijks zwerfafval](#) te zien. Dit is een significante daling ten opzichte van vorig jaar, toen twee derde van de Nederlanders aangaf dagelijks zwerfafval te zien. Dit percentage ligt daarmee op het laagste punt sinds de start van de subjectieve monitor. De mate waarin men zwerfafval zegt te zien, verschilt per woongebied. Mensen in zeer stedelijke gebieden geven relatief vaak aan dagelijks zwerfafval te zien in vergelijking met inwoners van andere gebieden.

Drie op de tien mensen die wel eens zwerfafval zien, storen zich hier dagelijks aan

Van de mensen die aangeven wel eens zwerfafval te zien, zegt een [groot aandeel](#) zich daaraan te storen; een kwart stoort zich hier zelfs dagelijks aan. Onverschilligheid van mensen is de belangrijkste [reden](#) dat men zich stoort aan zwerfafval. Dat zwerfafval vies en/of rommelig is, is ook een belangrijke reden voor velen. Vooral wanneer mensen [afhaalmaaltijden](#) op straat gooien, vindt men dit storend, maar ook zwerfafval door eetverpakkingen en drinkverpakkingen voor consumptie onderweg wordt vaak als storend ervaren.

Meerderheid vindt dat het schoonhouden van Nederland niet alleen een taak van de overheid is

Bijna zes op de tien Nederlanders zijn het oneens met de stelling dat het [schoonhouden van Nederland](#) vooral een taak is van de overheid. Dit is een stijging ten opzichte van vorig jaar. Net als voorgaande jaren, geven acht op de tien Nederlanders aan dat zij zelf medeverantwoordelijk zijn voor het schoonhouden van hun omgeving. Tevens zeggen bijna vier op de tien Nederlanders dat zij willen meehelpen om hun buurt schoon te maken en te houden. Aan de andere kant zien we, ondanks dat de mate waarin men zwerfafval ziet het hoogst is sinds jaren, geen significante toename in het aandeel mensen dat concrete actie onderneemt, zoals de stoep vegen of helpen met een schoonmaakactie in de buurt.

2 Inleiding

In opdracht van Rijkswaterstaat heeft Verian de landelijke subjectieve zwerfafvalmonitor uitgevoerd om de voortgang en het effect van de inspanningen rond het voorkomen van zwerfafval in Nederland te kunnen volgen en vaststellen. De subjectieve zwerfafvalmonitor (meting naar de mening/beleving van burgers) is onderdeel van de landelijke zwerfafvalmonitor. Naast de subjectieve zwerfafvalmonitor bestaat er een objectieve meting (naar de feitelijke situatie in de openbare ruimte) binnen de landelijke zwerfafvalmonitor. Op basis van deze monitor moet vastgesteld worden of de openbare ruimte in Nederland “meetbaar schoner wordt”. Deze monitor is vanaf 2008 jaarlijks uitgevoerd. Dit rapport bevat de resultaten van de subjectieve monitoring zwerfafval, ofwel belevingsmonitor, van twee metingen in 2024. De resultaten van 2024 zullen worden vergeleken met de resultaten uit de periode 2008-2023. Daarnaast worden er (wanneer relevant) uitsplitsingen gemaakt op basis van achtergrondvariabelen, zoals geslacht, leeftijd, opleiding en stedelijkheid van de gemeente.

Samen met de resultaten van de objectieve metingen vormen de resultaten van de subjectieve monitoring een basis voor beleidsontwikkeling. Deze subjectieve monitoring wordt jaarlijks uitgevoerd met als doel trends en ontwikkelingen te kunnen volgen.

De methode is, op enkele wijzigingen in een aantal vragen na, identiek aan de metingen zoals gedaan in de periode 2008-2023¹. De meting is ieder jaar uitgevoerd door middel van een online vragenlijst die, in verband met mogelijke seizoensinvloeden, verspreid over het jaar in twee metingen wordt uitgevoerd onder een voor Nederland representatieve groep van ongeveer 2.000 respondenten per jaar. In 2024 was de periode van ondervraging anders dan in andere jaren, namelijk in augustus en oktober (in plaats van mei en november in voorgaande jaren). Wanneer de verschillen met voorgaand jaar niet passen in een trend moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat het hier om een bureau-effect gaat of dat omgevingsfactoren een rol kunnen spelen.

¹ Tussen 2012 en 2013 en tussen 2015 en 2016 heeft een wisseling plaatsgevonden van het onderzoeksbureau dat de meting uitvoerde. Zelfs als de steekproef en vragenlijst exact gelijk blijven, kan dit leiden tot een zogenaamd ‘bureau-effect’. Dat heeft te maken met verschillende manieren om deelnemers voor onderzoekpanels te werven en de wijze waarop vragen aan de respondent worden voorgelegd. Verschillen in uitkomsten tussen deze jaren betekenen daarom niet automatisch dat de samenleving van mening veranderd is. In de grafieken waar we de resultaten tussen verschillende jaren vergelijken, geven we met een gestippelde lijn de momenten aan waarop een wisseling plaatsvond van het onderzoeksbureau. Verschillen in uitkomsten tussen deze jaren moet men daarom voorzichtig interpreteren.

Leeswijzer

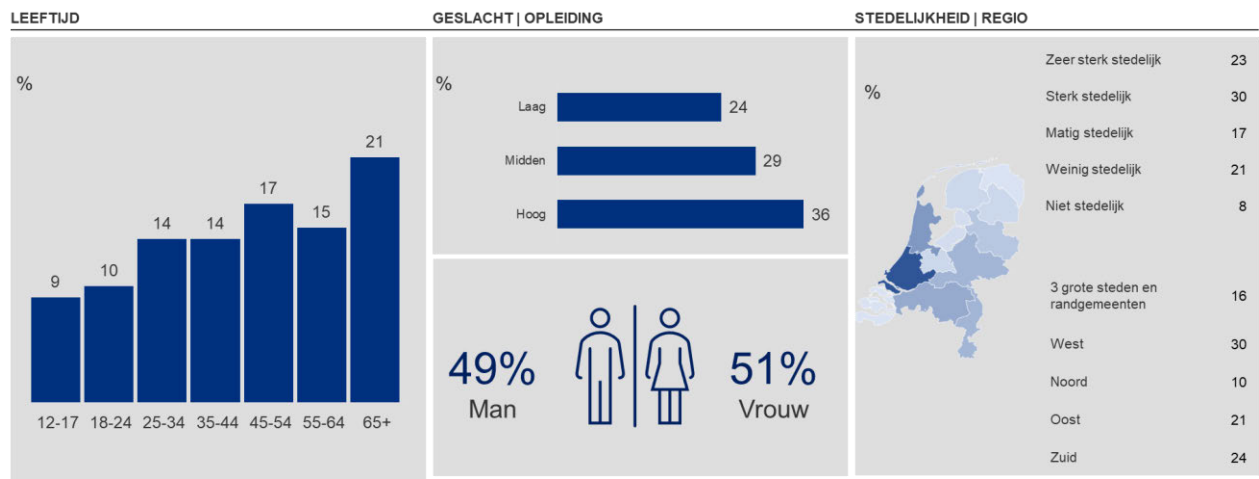
De opbouw van het rapport is als volgt. We starten met de huidige schoonbeleving op hoofdlijnen: hoe schoon vindt men Nederland in het algemeen, welk soort afval komt men tegen en op welke plaatsen? Daarna toont hoofdstuk 4 of men in de loop van de jaren minder zwerfafval is gaan zien en in hoeverre men zwerfafval ziet en zich eraan stoort. In hoofdstuk 5 gaan we verder in op de redenen waarom men zich aan zwerfafval stoort en de mate waarin men zich stoort aan verschillende soorten zwerfafval. Hoofdstuk 6 gaat over de verantwoordelijkheid voor het zwerfafval: wat doen de overheid en de gemeenten en in hoeverre is men zelf bereid om een bijdrage te leveren? Hoofdstuk 7 bespreekt de houding van Nederlanders tegenover zwerfafval en in welke mate zij zelf vervuilend gedrag vertonen. Tot slot zijn in hoofdstuk 8 de onderzoeksverantwoording en vragenlijst bijgevoegd aan het rapport.

03	04	05	06	07
Hoe schoon vindt men Nederland in het algemeen? Welk soort afval komt men tegen en op welke plaatsen?	Is men in de loop van de jaren minder zwerfafval gaan zien? In hoeverre ziet men zwerfafval en stoort zich eraan?	Waarom stoort men zich aan zwerfafval? In welke mate stoort men zich aan diverse soorten zwerfafval?	Wat doen de overheid en de gemeenten en in hoeverre is men zelf bereid om een bijdrage te leveren?	Wat is de houding van Nederlanders tegenover zwerfafval? In welke mate vertonen zij zelf vervuilend gedrag?

Waar relevant zal er in dit rapport gecategoriseerd worden naar metingsjaar of achtergrondkenmerken zoals: geslacht, leeftijd, stedelijkheid en opleidingsniveau. Als de grafiek een uitsplitsing weergeeft naar jaren geeft een + (hoger) of – (lager) een significant verschil aan ten opzichte van het voorgaande jaar. Als de grafiek een uitsplitsing weergeeft op achtergrondkenmerken geven we met een + (hoger) of – (lager) aan of een groep significant afwijkt van de overige groepen met een betrouwbaarheidsniveau van 95%. In de tekst spreken we alleen over verschillen die significant zijn. Een significant verschil wil zeggen dat het niet aannemelijk is dat het verschil op toeval berust, het verschil is daarom betekenisvol.

Samenstelling van de steekproef

In het onderstaande overzicht ziet u de verdeling van de betrokken steekproef naar achtergrondkenmerken. Deze is qua samenstelling op deze achtergrondkenmerken representatief voor de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder.

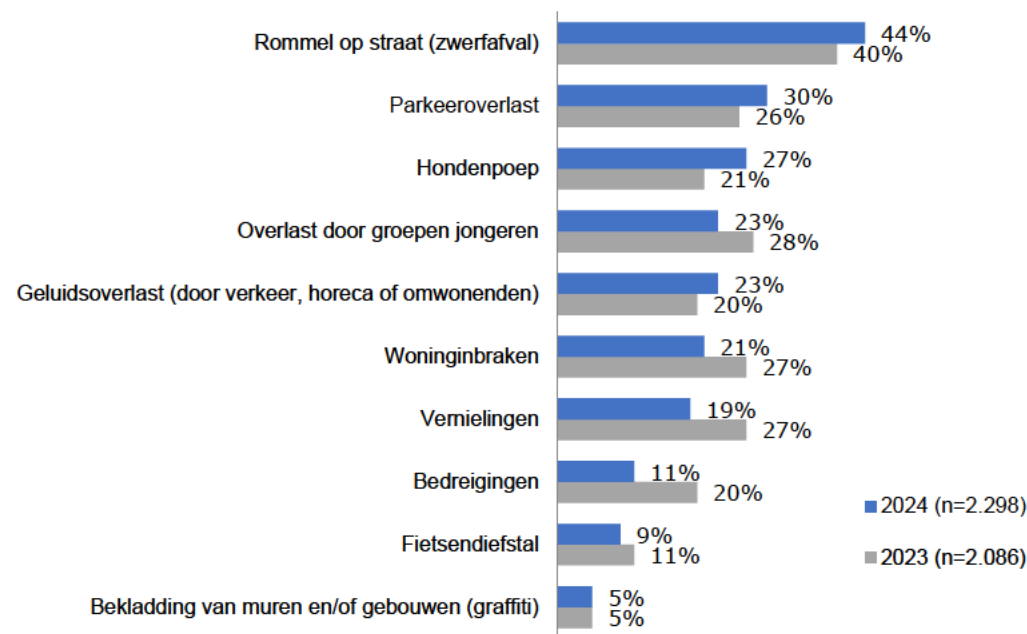

3 Zwerfafval wordt het vaakst genoemd als probleem dat de overheid als eerste zou moeten aanpakken in de eigen wijk

In dit hoofdstuk beschrijven we de huidige schoonbeleving op hoofdlijnen: hoe schoon vindt men Nederland in het algemeen, welk soort afval komt men tegen en op welke plaatsen?

Net als in 2023 geven Nederlanders in 2024 aan dat zwerfafval het probleem is dat de overheid als eerste zou moeten aanpakken in hun wijk. Het percentage Nederlanders dat zwerfafval als belangrijkste probleem noemt is gestegen. In zeer sterk stedelijke gebieden vindt ruim de helft van de bewoners (52%) dat de overheid zwerfafval als prioriteit zou moeten aanpakken in hun wijk. Dit daalt tot 34% in niet-stedelijke gebieden. Het percentage Nederlanders dat hondenpoep als belangrijkste probleem beschouwt, is gestegen van 21% in 2023 naar 27% in 2024. Ook parkeeroverlast en geluidsoverlast worden dit jaar vaker genoemd. Tegelijkertijd is er een sterke daling ten opzichte van vorig jaar in het aantal mensen dat bedreigingen (van 20% naar 11%) en vernielingen (van 27% naar 19%) als grootste problemen ervaart.

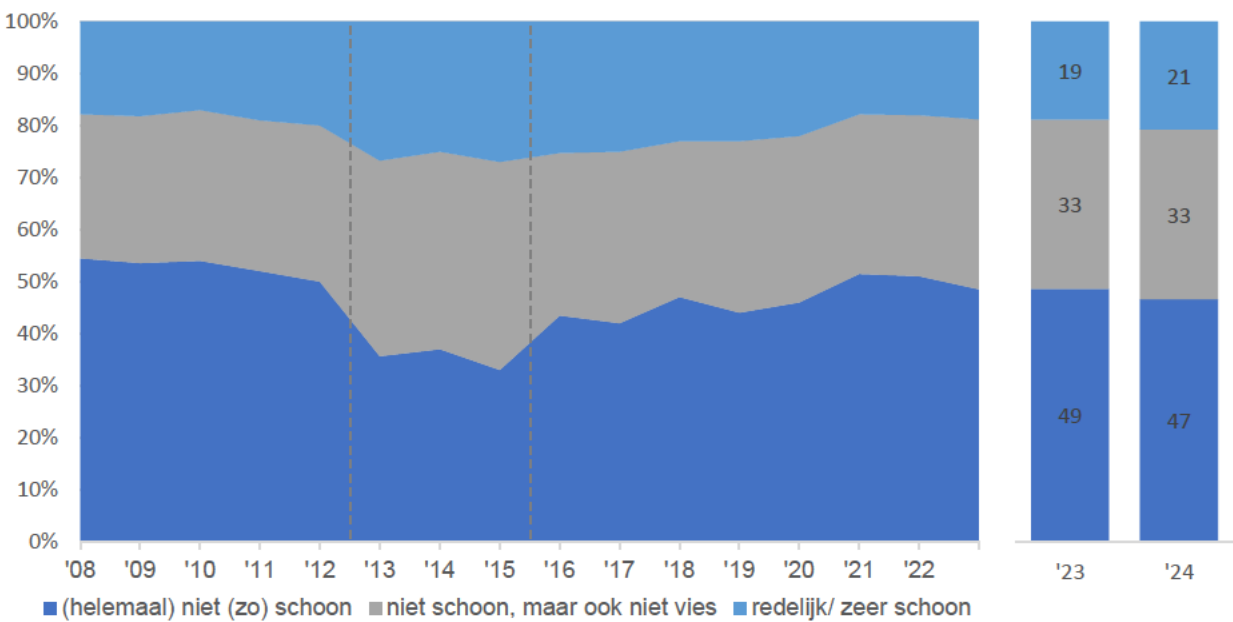
Q1 | Drie belangrijkste problemen in de wijk die de overheid als eerste moet aanpakken

Basis: alle respondenten

De perceptie van Nederland als schoon land, met betrekking tot zwerfafval, is ten opzichte van vorig jaar (2023) onveranderd gebleven. Bijna de helft van de ondervraagden geeft aan dat ze Nederland niet schoon vinden. Eén op de vijf beoordeelt Nederland als redelijk tot zeer schoon (21%), terwijl drie op de tien (33%) aangeven dat ze Nederland niet schoon, maar ook niet vies vinden.

Q4 | Hoe schoon vindt u Nederland wat betreft zwerfafval in het algemeen?

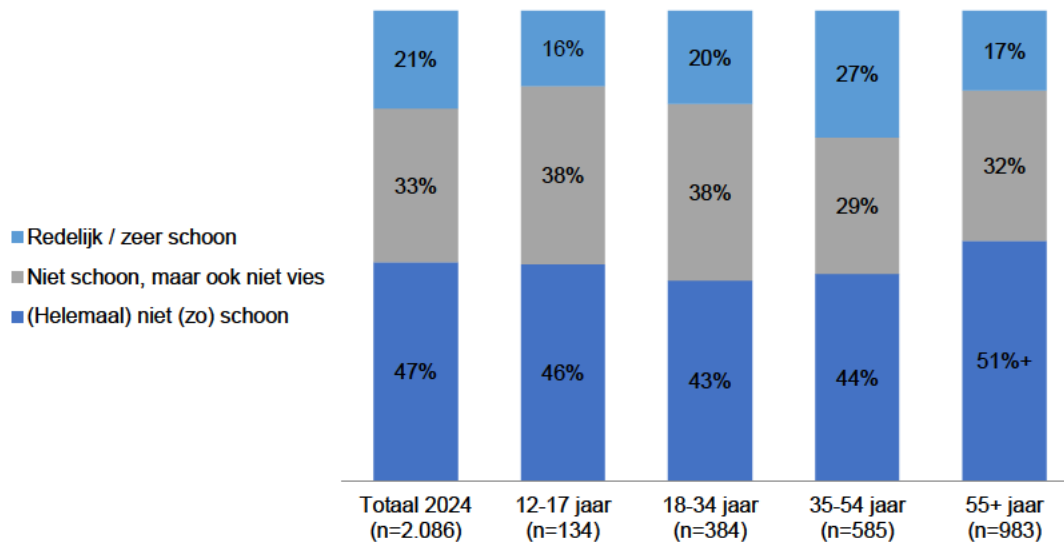

Basis: alle respondenten (minimale basis: n=1.100, basis 2024 n=2.299)

55-plussers vinden Nederland vaker niet schoon

De perceptie van Nederland als schoon land met betrekking tot zwerfafval verschilt duidelijk per leeftijdsgroep. Net als in voorgaande jaren ervaren vooral 55-plussers Nederland als (helemaal) niet (zo) schoon.

Q3 | Hoe schoon vindt u Nederland wat betreft zwerfafval in het algemeen – naar leeftijd

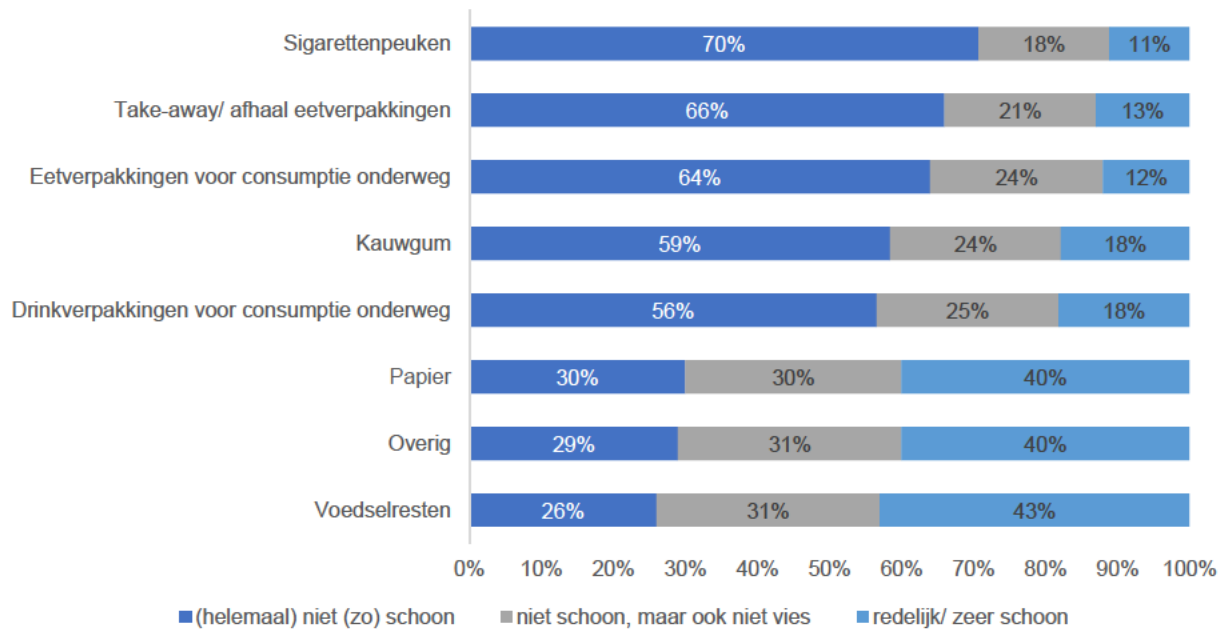
Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.299)

Men vindt Nederland het minst schoon als het gaat om sigarettenpeuken

Nederland wordt als relatief schoon ervaren wat betreft voedselresten en papier. Echter, op het gebied van take-away verpakkingen, eetverpakkingen en kauwgom is men aanzienlijk kritischer. Veel respondenten geven aan dat Nederland op deze punten (helemaal) niet (zo) schoon is. Hoewel de beleving rondom zwerfafval door sigarettenpeuken vorig jaar leek te verbeteren, is deze in 2024 weer verslechterd van 67% naar 70% ontevredenheid. Daarentegen is de beleving van zwerfafval door take-away verpakkingen verbeterd, met een daling van ontevredenheid van 70% in 2023 naar 66% in 2024.

Inwoners van zeer stedelijke gebieden beoordelen Nederland vaker als (helemaal) niet (zo) schoon in vergelijking met bewoners van minder stedelijke of niet-stedelijke gebieden, vooral als het gaat om zwerfafval in de vorm van papier. Ontevredenheid hierover ligt in zeer stedelijke gebieden op 37%, in weinig stedelijke gebieden op 28%, en in niet-stedelijke gebieden op 26%.

Q5 | Hoe schoon vindt u Nederland met betrekking tot de volgende soorten zwerfafval?

Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.299)

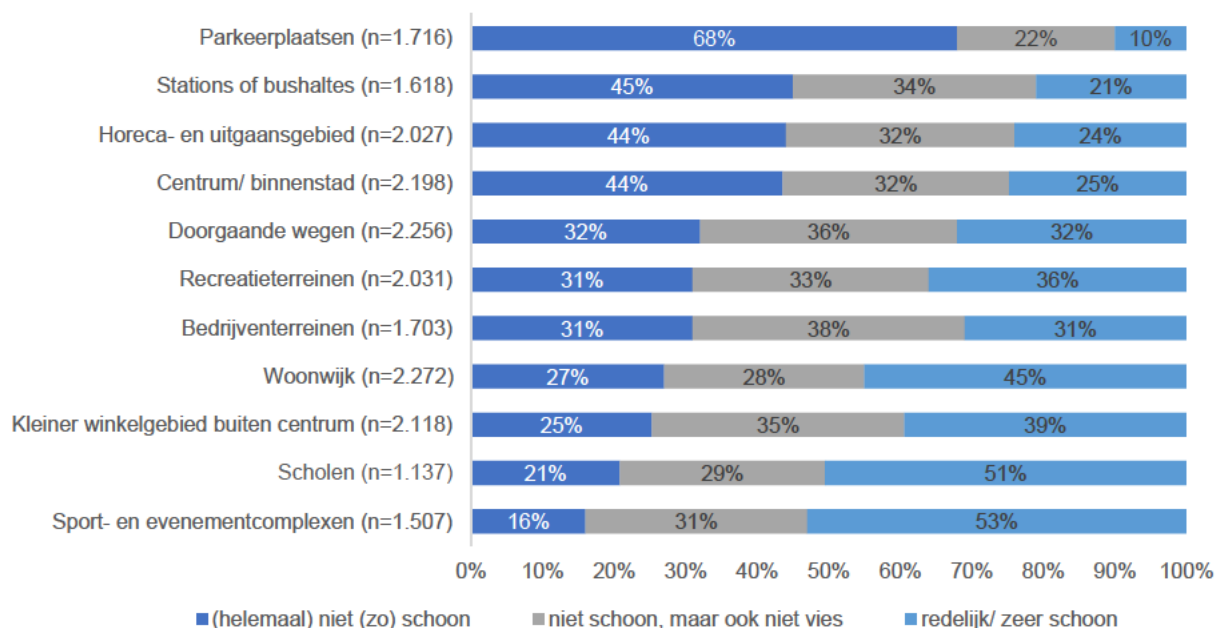
Parkeerplaatsen langs auto(snel)wegen vindt men het minst schoon

Net als voorgaande jaren worden parkeerplaatsen langs auto(snel)wegen ook in 2024 het vaakst als niet schoon beoordeeld. Wanneer gevraagd wordt naar de beoordeling van verschillende locaties met betrekking tot zwerfafval, worden sport- en evenementencomplexen, scholen, kleinere winkelgebieden buiten het centrum en woonwijken relatief vaak als schoon ervaren.

Kleinere winkelgebieden buiten het centrum zijn beter beoordeeld ten opzichte van vorig jaar, met een stijging van 34% in 2023 naar 39% in 2024. Ook recreatieterreinen, zoals parken, stranden en bossen, laten een positieve trend zien: steeds meer mensen vinden deze locaties schoon (2022: 31%, 2023: 33%, 2024: 36%).

Voor horeca- en uitgaansgebieden lijkt er een verschuiving te zijn van een negatieve naar een meer neutrale beoordeling. In 2023 vond 48% van de mensen deze locaties niet schoon, terwijl dat percentage in 2024 is gedaald naar 44%.

Q7 | Hoe schoon vindt u de onderstaande plekken in Nederland over het algemeen met betrekking tot zwerfafval?

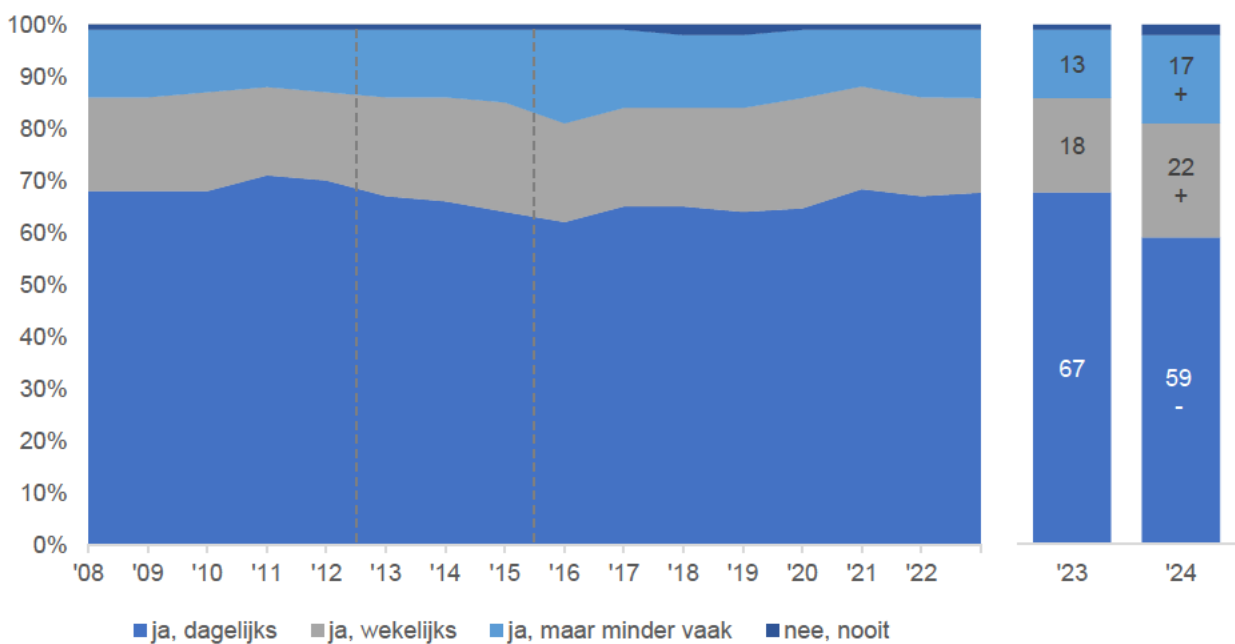
Basis: Respondenten die de locatie dit jaar bezocht hebben (minimale basis n=1.137)

4 Mate waarin Nederlanders aangeven zwerfafval te zien, is sterk gedaald in 2024

In het vorige hoofdstuk hebben we de algemene schoonbeleving besproken: hoe schoon men Nederland in het algemeen vindt, welk type afval men tegenkomt, en op welke locaties. In dit hoofdstuk gaan we verder in op de vraag of men door de jaren heen meer of minder zwerfafval is gaan waarnemen, hoe vaak men zwerfafval ziet, en in welke mate dit als storend wordt ervaren.

In het vorige hoofdstuk bleek dat, net als in voorgaande jaren, zwerfafval volgens ruim vier op de tien Nederlanders het eerste probleem is in hun wijk dat de overheid zou moeten aanpakken. Het percentage Nederlanders die aan geven dagelijks zwerfafval te zien is ten opzichte van vorig jaar sterk gedaald; in 2023 gaf 67% procent aan dagelijks zwerfafval te zien, terwijl in dit jaar 59% dit aangeeft. Dit percentage ligt daarmee op het laagste punt sinds de start van de subjectieve monitor.

Q3 | Ziet u wel eens zwerfafval?

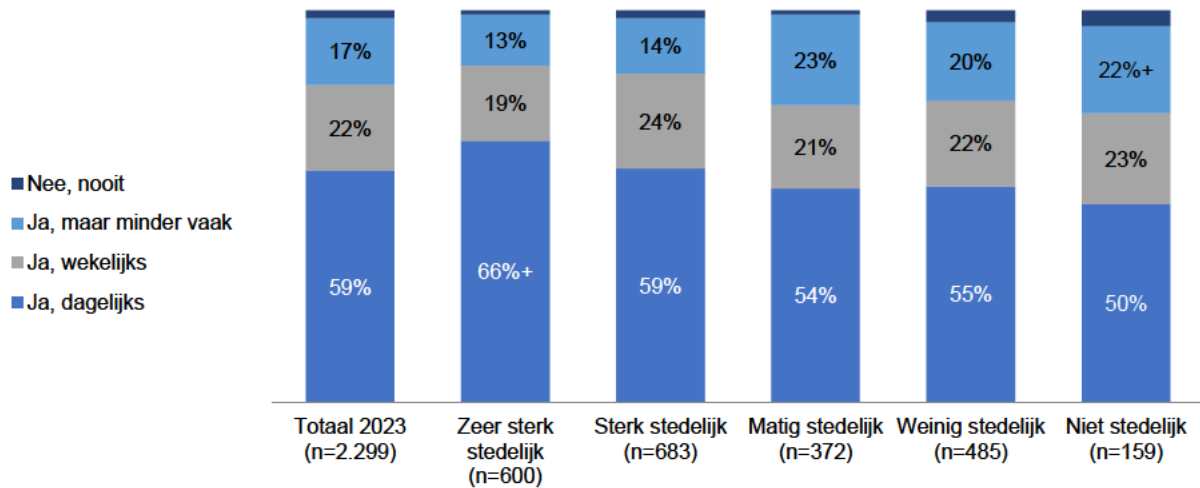

Basis: alle respondenten (minimale basis n=1.100, basis 2024 n=2.299)

Mensen in stedelijke gebieden zien vaker zwerfafval

Mensen die wonen in zeer sterk stedelijke gebieden zeggen vaker dat ze dagelijks zwerfafval zien dan mensen in weinig of niet stedelijke gebieden. Net als vorig jaar zien we dat met name bewoners van zeer sterk stedelijke gebieden (66%) dagelijks zwerfafval zien.

Q3 | Ziet u wel eens zwerfafval? – naar stedelijkheid

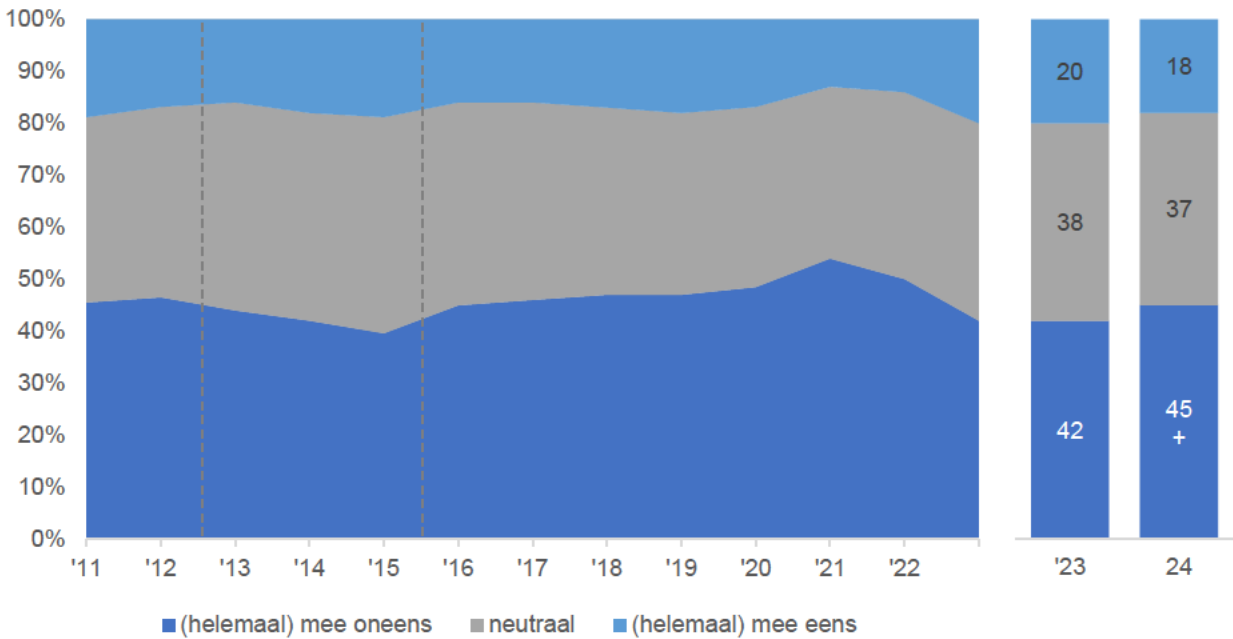

Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.299)

Ruim twee op de vijf is het oneens met de stelling “ik zie steeds minder zwerfafval op straat”

Vorig jaar daalde het percentage mensen dat het oneens was met de stelling 'Ik zie steeds minder zwerfafval op straat' sterk, van 50% in 2022 naar 42% in 2023. Dit was het laagste niveau sinds 2015. In 2024 is dit percentage weer gestegen naar 45%.

Q8.3 | *Bent u het eens met de volgende stelling? Ik zie steeds minder zwerfafval op straat.*

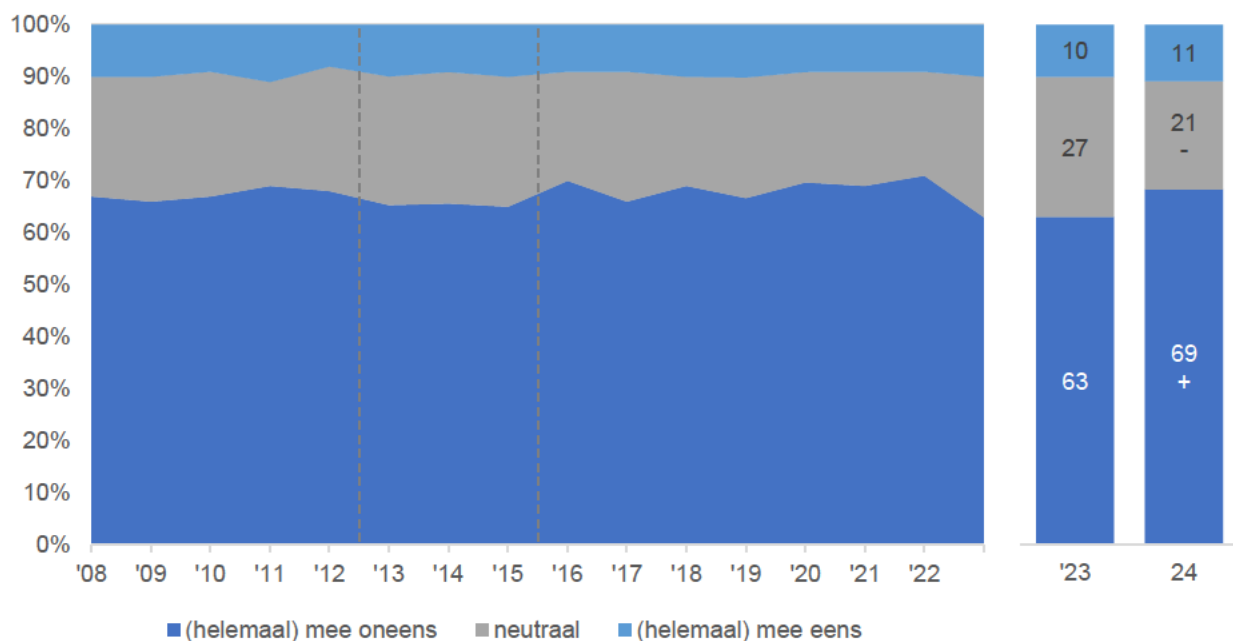

Basis: alle respondenten (minimale basis n=1.100, basis 2024 n=2.299)

Minder mensen zeggen nooit op zwerfafval te letten

Ongeveer zeven op de tien Nederlanders (69%) zijn het oneens met de stelling: 'Ik let vrijwel nooit op zwerfafval.' Dit betekent dat de meerderheid wel (enigszins) op zwerfafval let. De trend laat zien dat dit percentage vorig jaar een dip kende naar 63%, maar nu weer bijna terug is op het niveau van 2022 (71%). Het aandeel Nederlanders dat aangeeft vrijwel nooit op zwerfafval te letten, blijft echter door de jaren heen stabiel rond 10%.

Q8.1 | Bent u het eens met de volgende stelling? Ik let vrijwel nooit op zwerfafval.

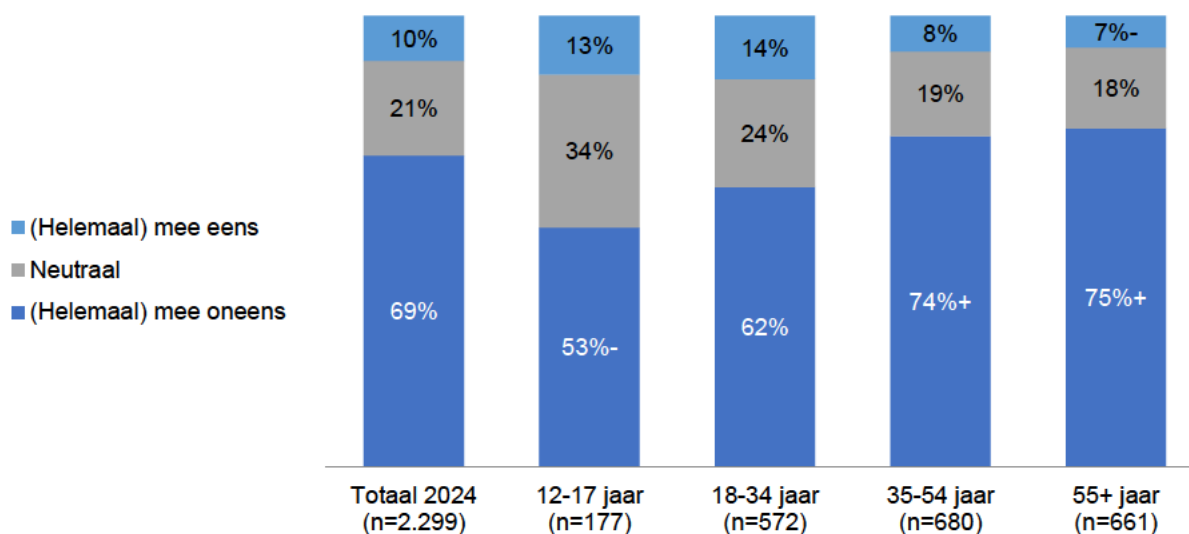

Basis: alle respondenten (minimale basis n=1.100, basis 2024 n=2.299)

Ouderen letten meer op zwerfafval

Ouderen blijken beter op zwerfafval te letten dan jongere Nederlanders. Zo geeft meer dan één op de tien jongeren (13%) van 12 tot en met 17 jaar aan vrijwel nooit op zwerfafval te letten, terwijl dit onder 55-plussers minder dan één op de tien is (7%). Daarnaast geven inwoners van sterk stedelijke gebieden vaker aan het oneens te zijn met de stelling "Ik let vrijwel nooit op zwerfafval" (72%) dan mensen uit minder stedelijke gebieden (67%).

Q8.1 | Stelling: ik let vrijwel nooit op zwerfafval – naar leeftijd

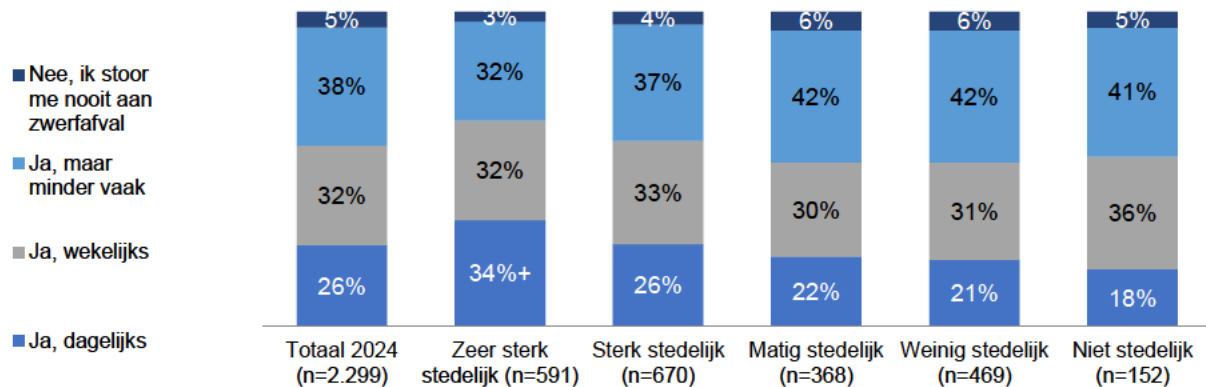

Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.299)

In zeer stedelijke gebieden stoort ruim een derde zich dagelijks aan zwerfafval

Bijna drie op de vijf Nederlanders (58%) geven aan zich dagelijks of wekelijks aan zwerfafval te storen. Dit probleem speelt sterker in zeer stedelijke gebieden, waar mensen vaker aangeven dagelijks zwerfafval tegen te komen. Deze frequentie vertaalt zich ook in een hogere mate van ergernis over zwerfafval in deze gebieden, vergeleken met minder stedelijke gebieden.

Q9 | Stoort u zich aan zwerfafval? – naar stedelijkheid

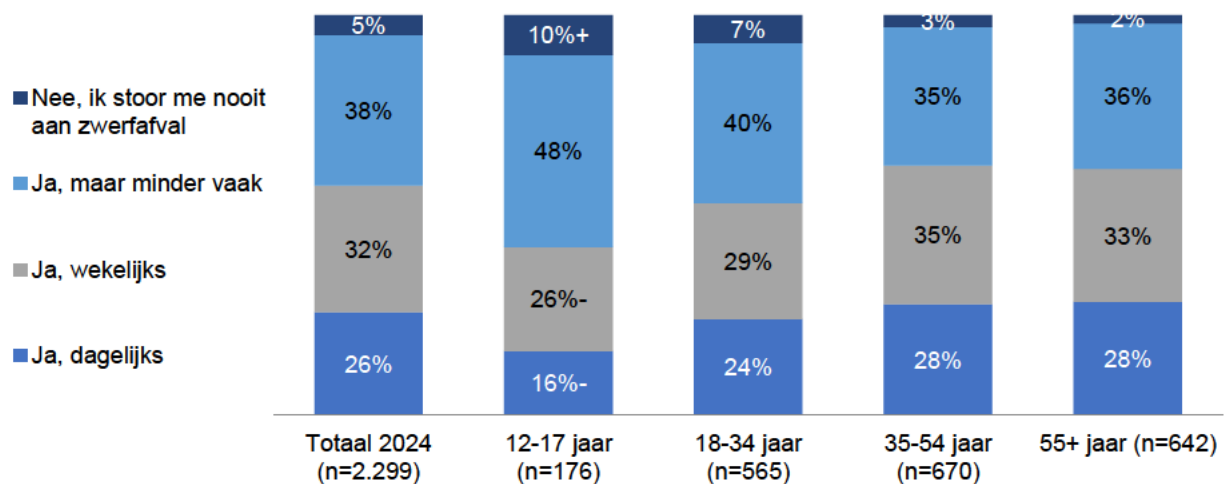

Basis: ziet wel eens zwerfafval (basis 2024 n=2.299)

Één op de tien jongeren stoort zich nooit aan zwerfafval

Net als vorig jaar geeft 10% van de jongeren in de leeftijdscategorie 12 tot en met 17 jaar aan zich nooit aan zwerfafval te storen. Dit aandeel is aanzienlijk lager dan in 2022 en eerdere jaren, toen ongeveer een kwart van de jongeren aangaf hier geen ergernis over te ervaren.

Q9 | Stoort u zich aan zwerfafval? – naar leeftijd

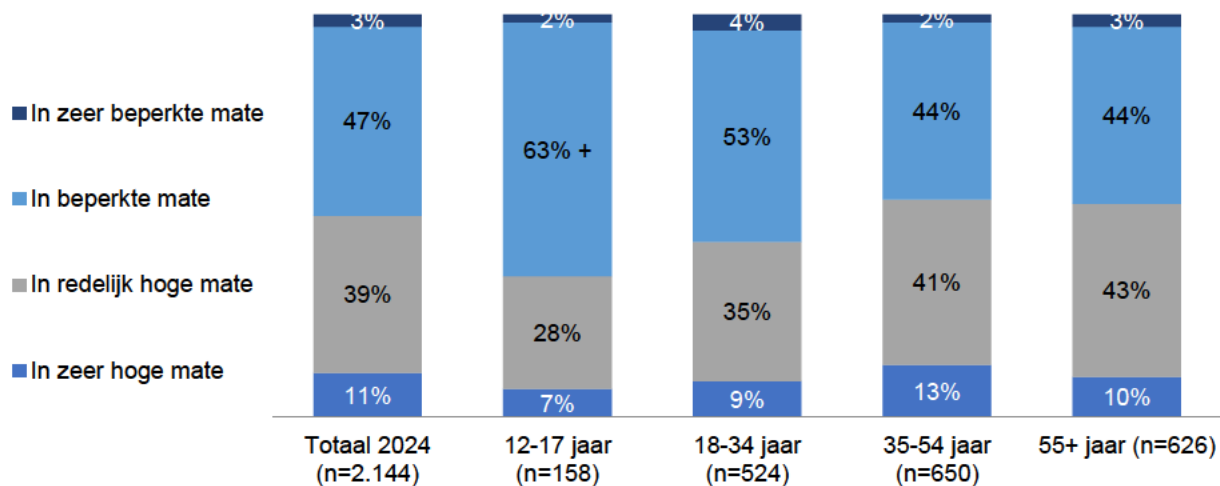

Basis: ziet wel eens zwerfafval (basis 2024 n=2.299)

Jongeren storen zich minder erg aan zwerfafval dan andere leeftijden

Ongeveer één op de tien Nederlanders (11%) geeft aan zich in zeer hoge mate te storen aan zwerfafval, terwijl vier op de tien (39%) aangeven zich in redelijk hoge mate te storen. Jongeren geven vaker aan dat zij zich slechts in (zeer) beperkte mate storen aan zwerfafval (65% vs 47% gemiddeld).

Q10 | In welke mate stoort u zich over het algemeen aan zwerfafval?

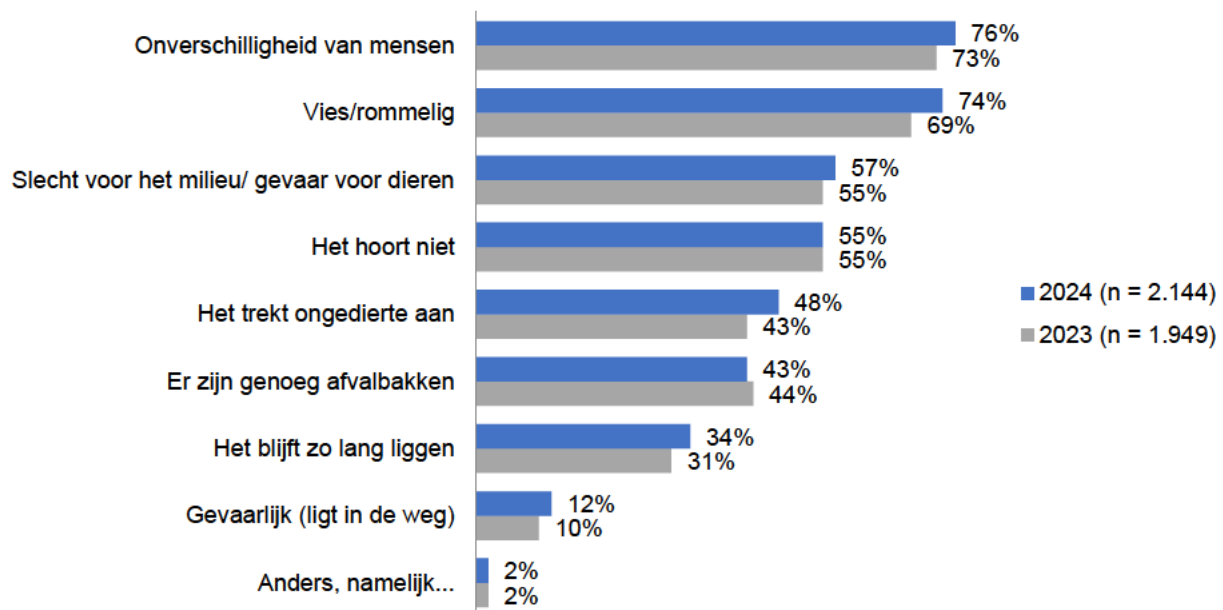
Basis: stoort zich aan zwerfafval (basis 2024 n=2.144)

5 Men stoort zich vooral aan zwerfafval omdat het van onverschilligheid getuigt

In hoofdstuk 4 werd vastgesteld dat het waargenomen zwerfafval in de afgelopen jaren niet is verminderd en dat een groot deel van de Nederlanders zich hier, net als vorig jaar, aan stoort. In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de redenen waarom mensen zich storen aan zwerfafval en onderzoeken we de mate van ergernis over verschillende soorten zwerfafval.

Net als vorig jaar geeft men ook dit jaar aan dat zwerfafval vooral stoort vanwege de onverschilligheid van anderen. Daarnaast is de ergernis door het gevoel van viesheid/rommeligheid, de aantrekking van ongedierte, en het langdurig blijven liggen van zwerfafval toegenomen.

Q11 | Om welke reden(en) stoort u zich aan zwerfafval? (meer antwoorden mogelijk)

Basis: stoort zich aan zwerfafval (basis 2024 n=2.299)

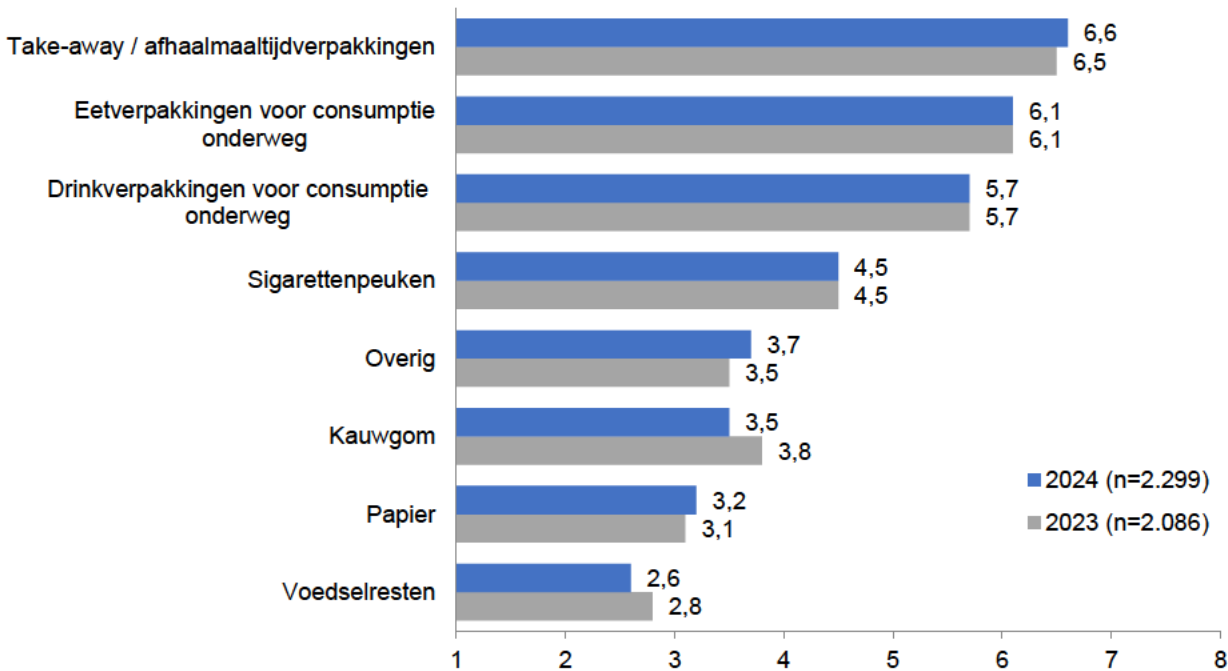
Naarmate mensen ouder worden, noemen zij vaker de onverschilligheid van anderen en de aantrekking van ongedierte als redenen voor hun ergernis over zwerfafval. Jongeren van 12 tot 17 jaar daarentegen geven relatief vaker aan dat hun ergernis voortkomt uit de reden "het hoort niet", vergeleken met andere leeftijdsgroepen.

Daarnaast valt op dat mensen in minder stedelijke gebieden vaker aangeven dat hun ergernis wordt veroorzaakt door de gedachte "het hoort niet". In sterk stedelijke gebieden (49%) en zeer sterk stedelijke gebieden (58%) wordt daarentegen aanzienlijk vaker genoemd dat zwerfafval ongedierte aantrekt.

Net als in voorgaande jaren stoort men zich het meest aan afhaalmaaltijdverpakkingen

Nederlanders blijven zich, net als in voorgaande jaren, het meest ergeren aan afhaalmaaltijdverpakkingen (take-away) die op straat worden achtergelaten. Daarna volgen eetverpakkingen (zoals snoepwikkels en chipszakken) en drinkverpakkingen (zoals blikjes en flesjes) voor consumptie onderweg. Deze rangorde is onveranderd gebleven. Over het algemeen stoort men zich het minst aan voedselresten, zoals bananenschillen en klokhuizen, die op straat worden gegooid. In vergelijking met 2023 zijn er nauwelijks verschillen in deze ergernissen te zien.

Q12 | Hieronder ziet u verschillende soorten zwerfafval. Stel dat u ziet dat iemand die op straat gooit. Van welk soort zwerfafval stoort u dat het meest? En welke daarna? Klik alle opties aan, op volgorde van grootste ergernis tot kleinste ergernis. ²

Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.299)

² Berekening op basis van de volgorde waarin de vorm van zwerfafval is genoemd. Het percentage respondenten dat de vorm van zwerfafval als allergrootste ergernis noemt, wordt vermenigvuldigd met score 8. Het aandeel dat de vorm als tweede noemt, krijgt score 7, enzovoorts. Vervolgens wordt de gemiddelde score berekend voor deze vorm van zwerfafval. De theoretisch maximaal haalbare score is 8 (100% van de respondenten noemt dit als allergrootste ergernis), de minimale score is 1. De berekening wordt herhaald voor alle voorgelegde vormen van zwerfafval.

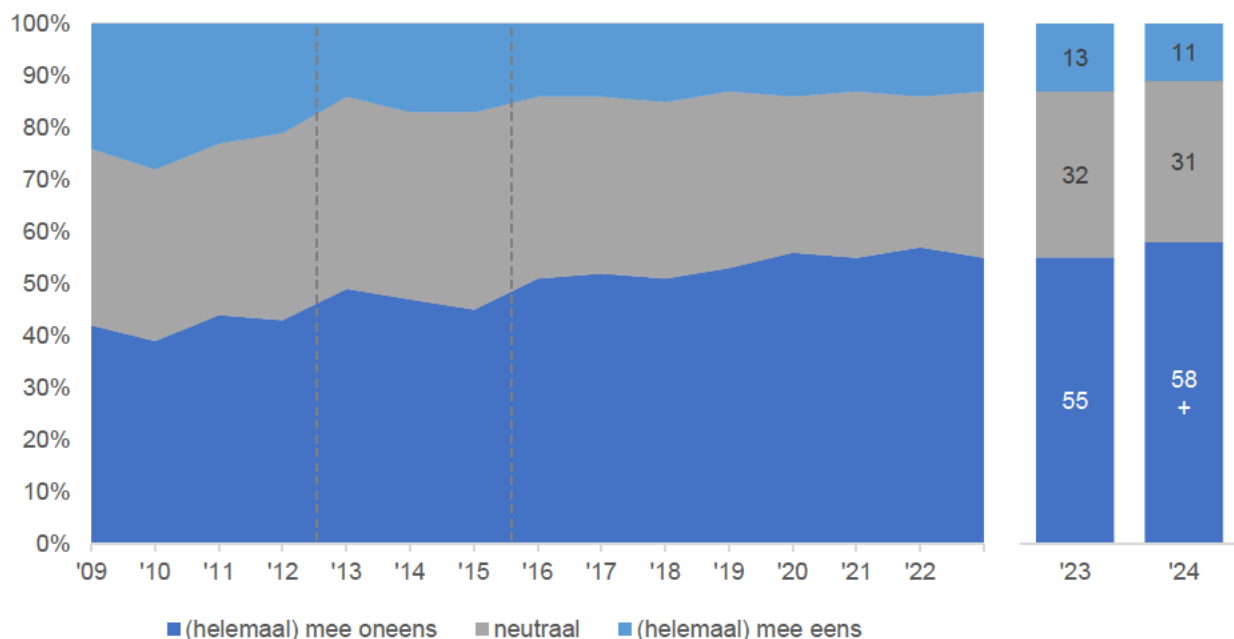
6 Meerderheid Nederlanders vindt het schoonhouden van Nederland niet alleen een taak van de overheid

In hoofdstuk 6 wordt de verantwoordelijkheid voor zwerfafval belicht, waarbij de rol van de overheid en gemeenten tegenover de bereidheid van individuen om bij te dragen wordt besproken. Uit onderzoek blijkt dat drie op de vijf Nederlanders het (helemaal) oneens zijn met de stelling dat het vooral de taak van de overheid is om Nederland schoon te houden.

In 2009 vond nog bijna een kwart (24%) van de Nederlanders dat het schoonhouden van Nederland primair de taak van de overheid is. In 2024 is dit aandeel gedaald naar slechts een tiende.

Ouderen (55-plussers) geven het vaakst aan dat het schoonhouden van Nederland niet hoofdzakelijk de taak van de overheid is (63%). Dit percentage ligt iets hoger dan in andere leeftijdsgroepen: 55% bij jongeren van 12-17 jaar, 54% bij de groep van 15-34 jaar, en 58% bij 35- tot 54-jarigen.

Q14.1 | Stelling: het schoonhouden van Nederland is vooral een taak van de overheid.

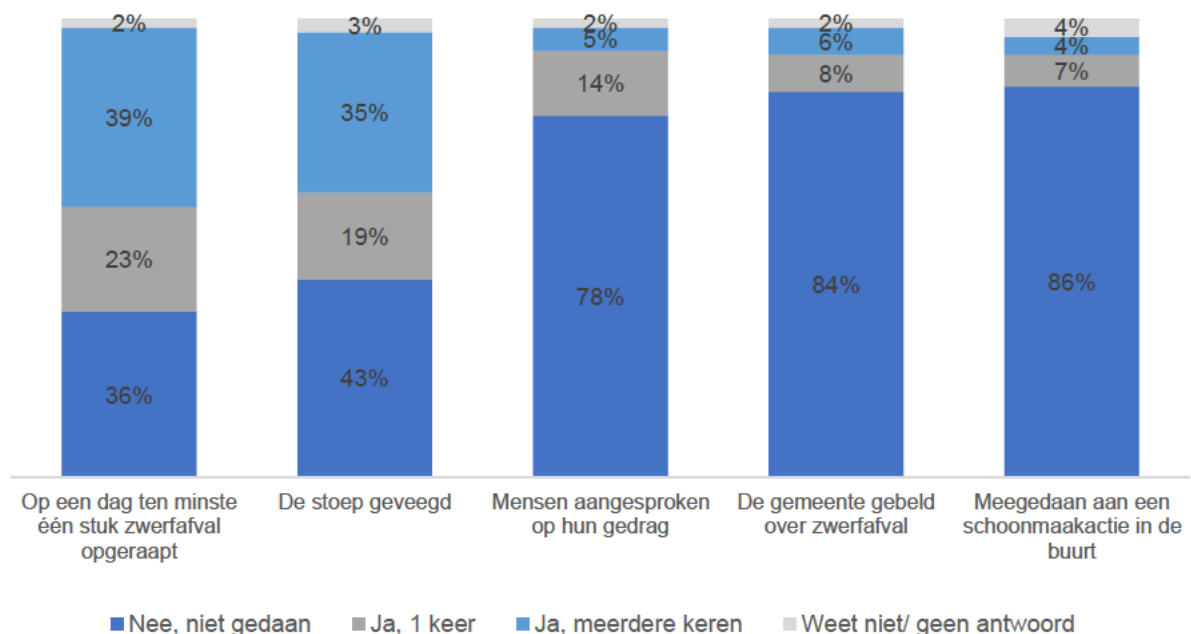
Basis: alle respondenten (minimale basis n=1.100, basis 2024 n=2.299)

Nederlanders geven vooral aan op een dag minstens één stuk zwerfafval te hebben opgeruimd

Ongeveer zes op de tien Nederlanders hebben in de afgelopen drie maanden minstens één keer op een dag een stuk zwerfafval opgeraapt. Daarnaast heeft ruim een derde meerdere keren de stoep geveegd. Hierbij zijn duidelijke verschillen te zien tussen leeftijdsgroepen: ongeveer 80% van de 35-plussers geeft aan actief te zijn geweest met het opruimen van zwerfafval of het vegen van de stoep, terwijl dit slechts 37% is onder jongeren van 12-34 jaar.

Net als vorig jaar heeft ongeveer één op de vijf Nederlanders iemand aangesproken op hun gedrag met betrekking tot zwerfafval. Verder heeft iets meer dan 10% in de afgelopen maanden contact opgenomen met de gemeente over zwerfafval of meegedaan aan een lokale schoonmaakactie. Net al in vorige jaren zien we een licht verschil in persoonlijke inzet tussen sterk stedelijke gebieden en minder stedelijke gebieden. Deze verhouding is niet veranderd ten opzichte van vorig jaar.

Q15 | Heeft u de laatste 3 maanden zelf iets gedaan aan het opruimen van zwerfafval?

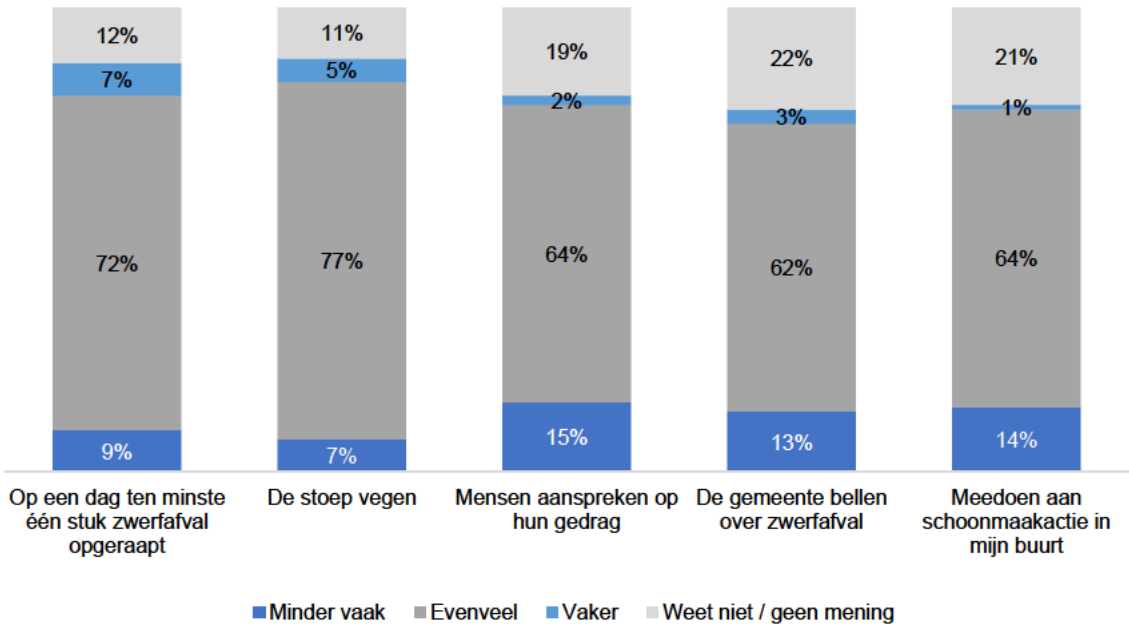

Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.299)

Gedrag grotendeels onveranderd ten opzichte van eerdere maanden

Wanneer respondenten werd gevraagd hun gedrag van de afgelopen maanden te vergelijken met eerdere periodes, gaf een aanzienlijke meerderheid (variërend van zes op de tien tot ongeveer driekwart) aan dat hun gedrag grotendeels onveranderd is gebleven. Een kleinere groep rapporteerde echter veranderingen in hun gedrag. Opvallend is dat, net als vorig jaar, bijna één op de vijf binnen deze groep aangeeft hun inspanningen te hebben verminderd. Dit komt tot uiting in minder frequente acties, zoals het aanspreken van anderen op hun gedrag, contact opnemen met de gemeente, of deelnemen aan lokale schoonmaakacties.

Q16 | Hoe verhoudt zich dat tot de maanden daarvoor?

Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.299)

Ouderen zijn vaker bereid om zwerfafval te voorkomen en te beperken dan jongeren

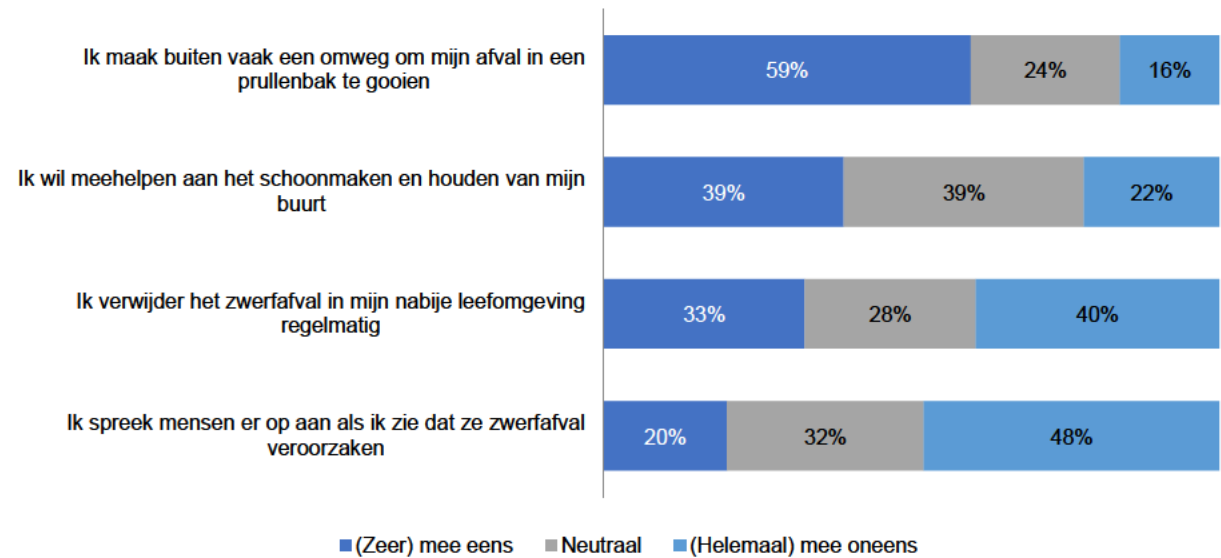
Drie op de vijf Nederlanders (59%) geeft aan regelmatig een omweg te maken om hun afval in een prullenbak te gooien, terwijl 16% aangeeft dit niet te doen.

Het percentage Nederlanders dat bereid is hun buurt schoon te maken en te houden, is gestegen van 36% in 2023 naar 39% in 2024. Opvallend hierbij is dat jongeren (12-17 jaar) en jongvolwassenen (18-34 jaar) minder bereid zijn dit te doen (27%), terwijl ouderen (55-plussers) het vaakst aangeven hierin te willen bijdragen (44%).

Wat betreft het regelmatig opruimen van zwerfafval in hun directe omgeving, zegt een derde van de Nederlanders dit te doen, terwijl 40% aangeeft hier niet actief in te zijn. Ouderen zijn hierbij actiever: 35% van de 35- tot 54-jarigen en 42% van de 55-plussers ruimt regelmatig afval op, tegenover slechts 20% van de jongeren (12-17 jaar) en jongvolwassenen (18-34 jaar).

Ongeveer één op de vijf Nederlanders (20%) spreekt anderen aan op het veroorzaken van zwerfafval. Ook hier blijkt dat ouderen (55-plussers) dit vaker doen (24%) dan jongeren (9%) in de leeftijd van 12 tot 17 jaar.

Q13 | In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

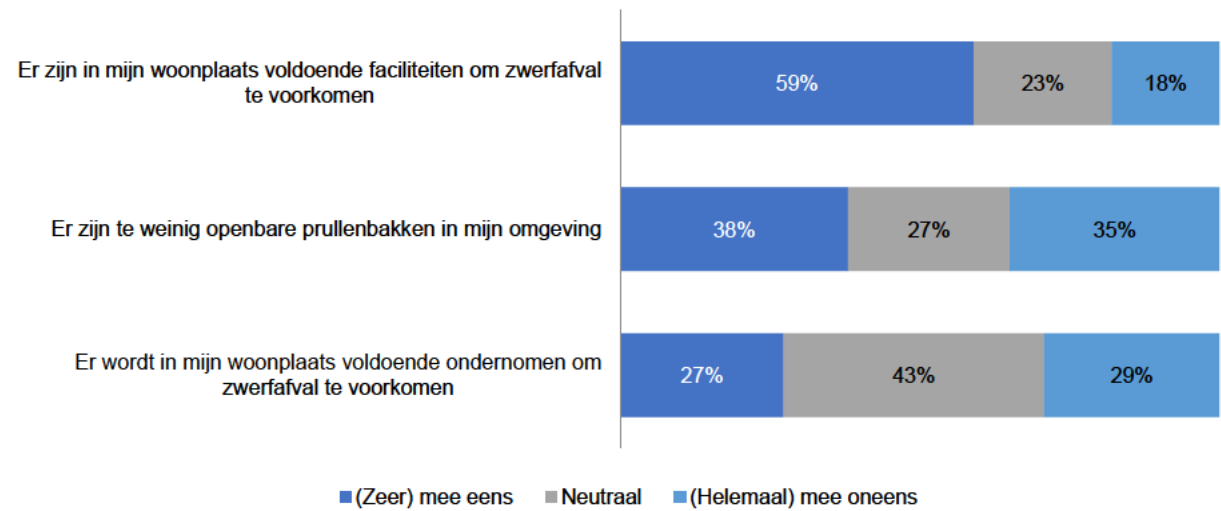
Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.299)

De meerderheid vindt dat er voldoende wordt ondernomen om zwerfafval te voorkomen

Een meerderheid van de Nederlanders (59%) vindt dat er voldoende faciliteiten zijn in hun woonplaats om zwerfafval te voorkomen. Dit sluit aan bij het eerder genoemde standpunt dat de verantwoordelijkheid voor het schoonhouden van Nederland niet primair bij de overheid ligt. Toch geeft meer dan een derde (38%) aan dat er in hun omgeving te weinig openbare prullenbakken zijn.

Slechts 27% van de Nederlanders vindt dat er in hun woonplaats voldoende wordt gedaan om zwerfafval te voorkomen, terwijl 29% het hiermee oneens is. Opvallend is dat inwoners van zeer sterk stedelijke gebieden vaker aangeven ontevreden te zijn over de inspanningen tegen zwerfafval (34%). Vergeleken met vorig jaar zijn deze percentages vrijwel onveranderd gebleven.

Q13, Q14 | In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.299)

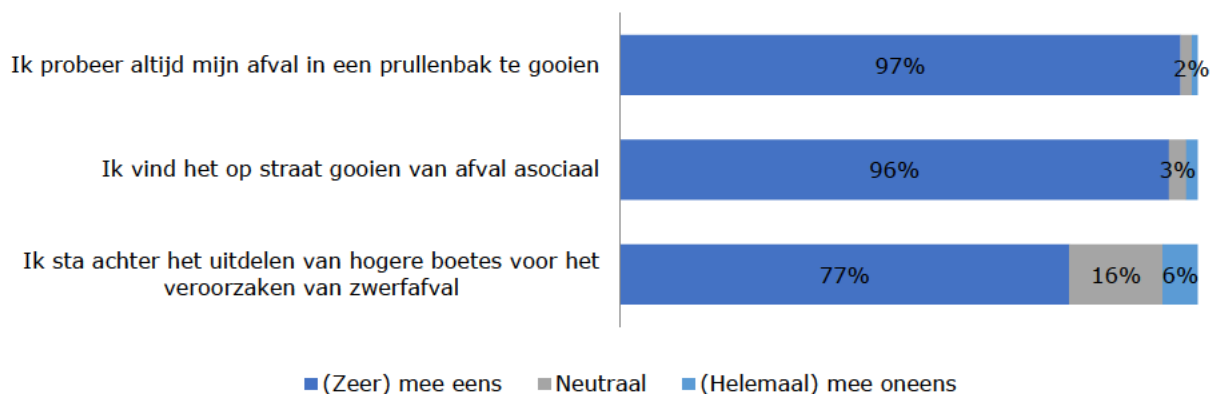
7 Bijna alle Nederlanders proberen hun afval in een prullenbak te gooien

Het vorige hoofdstuk richtte zich op de verantwoordelijkheid voor zwerfafval: welke rol spelen de overheid en gemeenten, en in hoeverre zijn mensen bereid zelf bij te dragen? In dit hoofdstuk bekijken we de houding van Nederlanders ten opzichte van zwerfafval en in hoeverre zij mogelijk bijdragen aan vervuילend gedrag.

Een overgrote meerderheid van de Nederlanders (97%) geeft aan altijd te proberen hun afval in een prullenbak te gooien, een toename ten opzichte van vorig jaar (94%). Daarnaast vindt 96% van de Nederlanders het asociaal om afval op straat te gooien, eveneens een stijging ten opzichte van vorig jaar (92%).

Ook is er brede steun voor strengere maatregelen: ruim driekwart (77%) van de Nederlanders steunt het idee om hogere boetes in te voeren voor het veroorzaken van zwerfafval, terwijl slechts 6% hiertegen is.

Q14 | In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

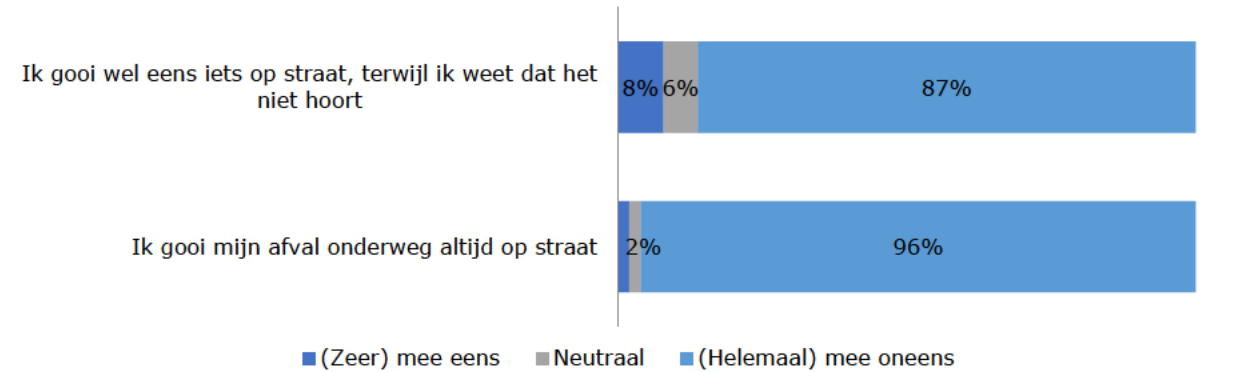

Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.299)

Ongeveer een tiende van de Nederlanders zegt wel eens iets op straat te gooien

Hoewel vrijwel alle Nederlanders het asociaal vinden om afval op straat te gooien, geeft ongeveer één op de tien (8%) toe dit soms toch te doen, ondanks dat ze weten dat het niet hoort. De overgrote meerderheid (87%) zegt dit gedrag te vermijden. Oudere mensen geven vaker aan geen afval op straat te gooien: 91% van de 55-plussers zegt dit niet te doen, terwijl dit onder jongeren (76%) minder vaak het geval is.

Q14 | In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

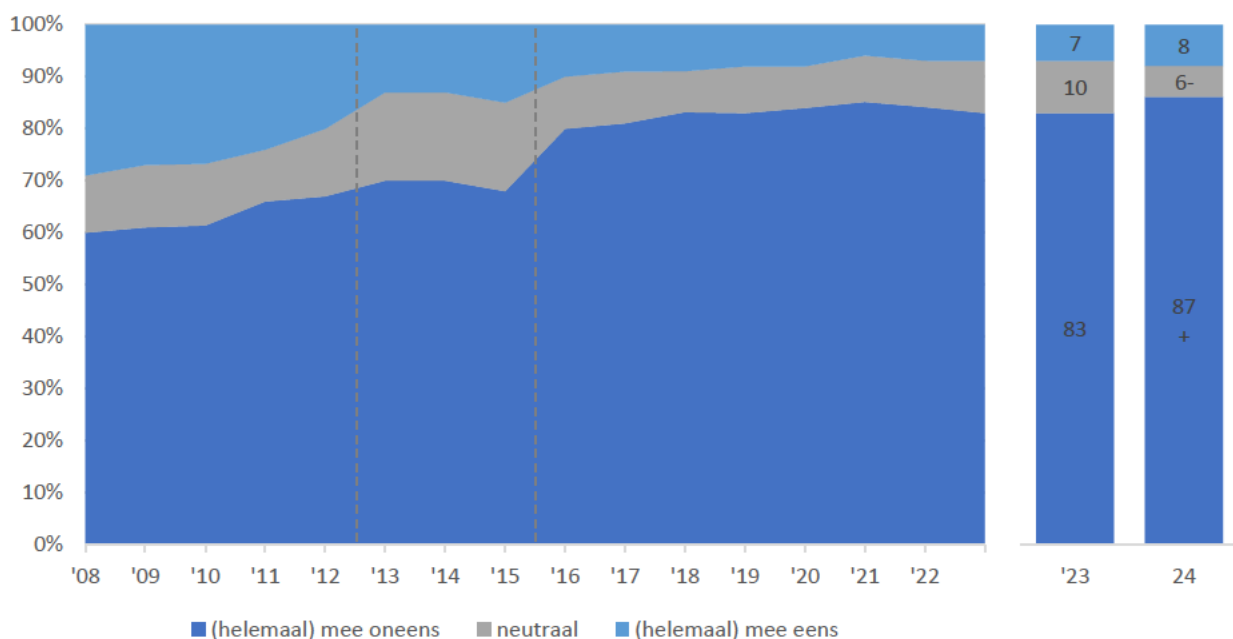
Basis: alle respondenten (basis 2024 n=2.229)

Op lange termijn daling in aantal mensen dat wel eens iets op straat gooit

Tussen 2008 en 2023 is een duidelijke afname zichtbaar in het aantal mensen dat aangeeft wel eens bewust afval op straat te gooien. In 2008 gaf bijna een derde van de Nederlanders (29%) toe dit te doen, terwijl dit in 2023 was gedaald naar minder dan één op de tien (7%). In 2024 bleef dit percentage vrijwel onveranderd op 8%. Sinds 2016 ligt dit percentage consistent op 10% of lager.

Het aandeel mensen dat het oneens is met de stelling dat ze wel eens iets op straat gooien, steeg van 83% in 2023 naar 87% in 2024. Deze cijfers wijzen op een afname van bewust vervuילend gedrag in de afgelopen jaren.

Q13.1 | Stelling: Ik gooi wel eens iets op straat, terwijl ik weet dat het niet hoort.

Basis: alle respondenten (minimale basis n=1.100, basis 2024 n=2.299)

8 Bijlagen

8.1 Onderzoeksverantwoording

Methode

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van Computer Assisted Web Interviewing (CAWI). Het onderzoek bestaat uit twee metingen. Het veldwerk in zomer 2024 is uitgevoerd van 26 augustus tot en met 1 september 2024. De wintermeting is uitgevoerd van 21 oktober tot en met 27 oktober 2024. De vragenlijst was voor beide metingen hetzelfde. De vragenlijst is grotendeels onveranderd ten opzichte van de vragenlijst voor het onderzoek in eerdere jaren. In 2023 zijn de vragen rondom de effecten van de coronapandemie verwijderd.

Doelgroep

De doelgroep voor dit onderzoek is de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder.

Steekproef

Voor dit onderzoek is een steekproef gebruikt van de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder. De steekproef is representatief op leeftijd, geslacht, regio, stedelijkheid, welstand en herkomstgroepering. De onderzoeksresultaten zijn herwogen op de kenmerken waarnaar de steekproef is getrokken om eventuele afwijkingen in representativiteit die ontstaan zijn in tijdens het veldwerk te corrigeren. Afwijkingen kunnen ontstaan doordat sommige groepen in grotere getale meedoen dan andere groepen. Door weging van de resultaten zijn de uitkomsten representatief voor de doelgroep.

Aan de meting in de zomer hebben 1.148 respondenten deelgenomen. De respons was 45%. In de najaarsmeting hebben 1.151 respondenten de vragenlijst volledig ingevuld. De respons was 44%. In totaal hebben 2.299 respondenten deelgenomen in 2024. Om de respons te bevorderen, is er tijdens beide metingen een herinneringsmail uitgestuurd.

Rapportage

Percenteerbasis en significantie zijn in de grafieken aangegeven. De resultaten zijn via kruistabellen geanalyseerd naar metingsjaar, geslacht, leeftijd, opleiding en stedelijkheid. Alleen statistisch significante verschillen zijn in het rapport vermeld (met uitzondering van trendvergelijkingen). De resultaten zijn op significantie getoetst door middel van de Column Proportions Test in SPSS Survey Reporter, met 95%-betrouwbaarheidsniveau. Dit is de standaard significantietoets binnen SPSS Survey Reporter voor het vergelijken van percentages. Vergelijkingen op jaar zijn alleen getoetst op significantie tussen huidige meting en vorige meting. Trendvergelijkingen op langere termijn zijn indicatief.

Mogelijk bureau-effect

In 2013 en in 2016 is de uitvoering van het onderzoek overgedragen aan en uitgevoerd door een ander onderzoeksbureau. Zelfs als de steekproefomschrijving en vragenlijst exact gelijk blijven, kan dit leiden tot een zogenaamd 'bureau-effect'. Dat heeft te maken met verschillende manieren om deelnemers aan onderzoekspanels te werven en de wijze waarop vragen aan de respondent worden voorgelegd.

In 2016 is daarnaast de vragenlijst op enkele punten aangepast en was de periode van ondervraging op andere momenten in het jaar dan in voorgaande jaren. Ook in 2024 was de periode van ondervraging anders dan in andere jaren. Dat betekent dat verschillen in uitkomsten tussen 2012 en 2013 en tussen 2015 en 2016 met voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden. Wanneer deze verschillen niet passen in een trend en ook geen andere logische verklaring hebben, moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat het hier om een bureau-effect gaat.

8.2 Vragenlijst

Q001 - Q001: Problemen woonwijk

Multi coded

Min = 1 | Max = 3

Welke van de onderstaande problemen vindt u dat de overheid als eerste zou moeten aanpakken in uw wijk?

Kies maximaal 3 antwoorden

Random

- 1 Bekladding van muren en/of gebouwen (graffiti)
- 2 Rommel op straat (zwerfafval)
- 3 Hondenpoep
- 4 Vernielingen
- 5 Bedreigingen
- 6 Overlast door groepen jongeren
- 7 Fietsendiefstal
- 8 Woninginbraken
- 9 Parkeeroverlast
- 10 Geluidsoverlast (door verkeer, horeca of omwonenden)

Q002 - Q002: Introductietekst

Text

Not back

Wij willen u graag een aantal vragen stellen over zwerfafval. Zwerfafval is afval dat mensen bewust of onbewust weggooien of achterlaten op plaatsen die daar niet voor bestemd zijn, zoals verpakingsresten, etensresten of sigarettenpeuken. Onder zwerfafval wordt GEEN hondenpoep, bladafval, onkruid of graffiti verstaan en ook GEEN rondzwerfend grof vuil (zoals bankstellen, wasmachines), chemisch afval of vuilniszakken die buiten staan op niet-afgesproken tijden.

Q003 - nQ3: Zwerfafval frequentie

Single coded

Not back

Ziet u wel eens zwerfafval?

Normal

- 1 Ja, dagelijks
- 2 Ja, wekelijks
- 3 ja, maar minder vaak
- 4 nee, nooit

Q004 - iQ4: Mate zwerfafval Nederland**Single coded****Not back**

Hoe schoon vindt u Nederland wat betreft zwerfafval over het algemeen?

Normal

- 1 Helemaal niet schoon
- 2 Niet zo schoon
- 3 Niet schoon, maar ook niet vies
- 4 Redelijk schoon
- 5 Zeer schoon

Q005 - iQ5: Soorten zwerfafval**Matrix****Not back | Number of rows: 8 | Number of columns: 5**

Hoe schoon vindt u Nederland met betrekking tot de volgende soorten zwerfafval?

Rows: Rotated | Columns: Undefined

	Helemaal niet schoon	Niet zo schoon	Niet schoon, maar ook niet vies	Redelijk schoon	Zeer schoon
Sigarettenpeuken	☐	☐	☐	☐	☐
Kauwgom	☐	☐	☐	☐	☐
Voedselresten (bananenschillen, klokhuizen, etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Take-away/ afhaal eetverpakkingen (servetten, hamburgerbakjes, drinkbekers, (friet)bakjes)	☐	☐	☐	☐	☐
Eet-verpakkingen voor consumptie onderweg (snoepwikkels, chipszakken, rookwarenverpakkingen, knijpverpakkingen etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
Drink-verpakkingen voor consumptie onderweg (blikjes, flesjes, drankenkartons)	☐	☐	☐	☐	☐
Papier (kranten, reclaimedrukwerk, overige papiertjes)	☐	☐	☐	☐	☐
Overig (karton, grote verpakkingen, draagtassen, piepschuim, bloempotten, etc.)	☐	☐	☐	☐	☐

Q006 - nQ7: Frequentie locaties**Matrix****Not back | Number of rows: 11 | Number of columns: 6**

Hoe vaak komt u gemiddeld op de onderstaande plekken in Nederland?

Rows: Rotated | Columns: Undefined

	Nooit	Minder dan 1 keer per jaar	Jaarlijks een tot een aantal keer per jaar	Maandelijks	Wekelijks	Dagelijks
Centrum/ binnenstad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kleiner winkelgebied buiten het centrum	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Woonwijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedrijventerreinen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Recreatieterreinen zoals een park, strand, recreatieplas of bos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Horeca en uitgaansgebied	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stations of bushaltes	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parkeerplaatsen langs (autosnel)wegen met of zonder tankstation	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Doorgaande wegen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sport- en evenementencomplexen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q007 - iQ9: Beoordeling locaties

Matrix

Not back | Number of rows: 11 | Number of columns: 5

Hoe schoon vindt u de onderstaande plekken in Nederland over het algemeen met betrekking tot zwerfafval?

Rows: Rotated | Columns: Undefined

	Helemaal niet schoon	Niet zo schoon	Niet schoon, maar ook niet vies	Redelijk schoon	Zeer schoon
Centrum/ binnenstad	☐	☐	☐	☐	☐
kleiner winkelgebied buiten het centrum	☐	☐	☐	☐	☐
Woonwijk	☐	☐	☐	☐	☐
Bedrijventerreinen	☐	☐	☐	☐	☐
Recreatieterreinen zoals een park, strand, recreatieplas of bos	☐	☐	☐	☐	☐
Horeca en uitgaansgebied	☐	☐	☐	☐	☐
Stations of bushaltes	☐	☐	☐	☐	☐
Parkeerplaatsen langs (autosnel)wegen met of zonder tankstation	☐	☐	☐	☐	☐
Scholen	☐	☐	☐	☐	☐
Doorgaande wegen	☐	☐	☐	☐	☐
Sport- en evenementencomplexen	☐	☐	☐	☐	☐

Scripter notes: Only show statements if answer at specific statement at Q6 = 3,4,5,6. Use identical order of statements as the rotated order in Q6.

Q008 - iQ10: Stellingen zwerfafval

Matrix

Not back | Number of rows: 3 | Number of columns: 5

Bent u het eens met de volgende stellingen?

Rows: Random | Columns: Undefined

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Noch mee eens/ noch mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik let vrijwel nooit op zwerfafval	☐	☐	☐	☐	☐
Ik let meer op zwerfafval dan mensen uit mijn directe omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zie steeds minder zwerfafval op straat	☐	☐	☐	☐	☐

Ask only if **Q003 - nQ3,1,2,3**

Q009 - nQ14: Stoort zwerfafval?

Single coded

[Not back](#)

Stoort u zich aan zwerfafval?

[Normal](#)

1	Ja, dagelijks
2	Ja, wekelijks
3	Ja, maar minder vaak
4	Nee, ik stoort me nooit aan zwerfafval

Ask only if **Q009 - nQ14,1,2,3**

Q010 - iQ15: Mate van storen zwerfafval

Single coded

[Not back](#)

In welke mate stoort u zich over het algemeen aan zwerfafval?

[Normal](#)

1	In zeer hoge mate
2	In redelijk hoge mate
3	In beperkte mate
4	In zeer beperkte mate

Ask only if Q009 - nQ14,1,2,3

Q011 - mQ18: Redenen storen zwerfafval

Multi coded

Not back | Min = 1

Om welke reden(en) stoort u zich aan zwerfafval?

Meer antwoorden mogelijk.

Random

- 1 Vies/rommelig
- 2 Onverschilligheid van mensen
- 3 Het hoort niet
- 4 Er zijn genoeg afvalbakken
- 5 Slecht voor het milieu/ gevaar voor dieren
- 6 Gevaarlijk (ligt in de weg)
- 7 Het trekt ongedierte aan
- 8 Het blijft zo lang liggen
- 96 anders, namelijk... **Open *Fixed*
- 98 geen van deze **Fixed *Exclusive*

Q012 - Q012: Rangschikken ergernis

Multi coded

Not back | Min = 1 | Top of Mind = 8

Hieronder ziet u verschillende soorten zwerfafval. Stel dat u ziet dat iemand die op straat gooit; van welke soort zwerfafval stoort u dat het meest? En welke soort daarna?

Klik alle opties aan, op volgorde van grootste ergernis tot kleinste ergernis.

Rotated

- 1 Sigarettenpeuken
- 2 Kauwgom
- 3 Voedselresten (bananenschillen, klokhuizen, etc.)
- 4 Take-away/ afhaal eetverpakkingen (servetten, hamburgerbakjes, drinkbekers, (friet)bakjes)
- 5 Eet-verpakkingen voor consumptie onderweg (snoepwikkels, chipszakken, rookwarenverpakkingen, knijpverpakkingen etc.)
- 6 Drink-verpakkingen voor consumptie onderweg (blikjes, flesjes, drankenkartons)
- 7 Papier (kranten, reclaimedrukwerk, overig (papiertjes),
- 8 Overig (karton, grote verpakkingen, draagtassen, piepschuim, bloempotten, etc.)

Scripter notes: Use identical order of statements as in Q5

Q013 - iQ22:

Matrix

Not back | Number of rows: 7 | Number of columns: 5

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Rows: Random | Columns: Undefined

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Noch mee eens/ noch mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens
Ik gooi wel eens iets op straat, terwijl ik weet dat het niet hoort	☐	☐	☐	☐	☐
Ik verwijder het zwerfafval in mijn nabije leefomgeving regelmatig	☐	☐	☐	☐	☐
Ik sta achter het uitdelen van hogere boetes voor het veroorzaken van zwerfafval	☐	☐	☐	☐	☐
Ik spreek mensen er op aan als ik zie dat ze zwerfafval veroorzaken	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil meehelpen aan het schoonmaken en houden van mijn buurt	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn in mijn woonplaats voldoende faciliteiten om zwerfafval te voorkomen.	☐	☐	☐	☐	☐
Er wordt in mijn woonplaats voldoende ondernomen om zwerfafval te voorkomen.	☐	☐	☐	☐	☐

Q014 - iQ22b: Stellingen**Matrix****Not back | Number of rows: 8 | Number of columns: 5**

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Rows: Random | Columns: Undefined

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Noch mee eens/ noch mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens
Het schoonhouden van Nederland is vooral een taak van de overheid	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben zelf medeverantwoordelijk voor het schoonhouden van mijn eigen omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn te weinig openbare prullenbakken in mijn omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
Ik maak buiten vaak een omweg om mijn afval in een prullenbak te gooien	☐	☐	☐	☐	☐
Ik probeer altijd mijn afval in een prullenbak te gooien	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het op straat gooien van afval asociaal	☐	☐	☐	☐	☐
Het heeft geen zin om mijn afval in een prullenbak te gooien als andere mensen afval toch op straat gooien	☐	☐	☐	☐	☐
Ik gooi mijn afval onderweg altijd op straat.	☐	☐	☐	☐	☐

Q017 - iQ23b:**Matrix****Not back | Number of rows: 5 | Number of columns: 4**

Heeft u de laatste 3 maanden zelf iets gedaan aan het opruimen van zwerfafval?

Rows: Random | Columns: Normal

	Ja, meerdere keren	Ja, 1 keer	Nee, niet gedaan	Weet niet / geen mening
De stoep geveegd	☐	☐	☐	☐
De gemeente gebeld over zwerfafval	☐	☐	☐	☐
Mensen aangesproken op hun gedrag	☐	☐	☐	☐
Meegedaan met een schoonmaakactie in mijn buurt	☐	☐	☐	☐
Op een dag ten minste één stuk zwerfafval opgeraapt	☐	☐	☐	☐

Q015 - iQ23a:

Matrix

[Not back](#) | Number of rows: 5 | Number of columns: 4

Hoe verhoudt zich dat tot de maanden daarvoor? De afgelopen 3 maanden heb ik in vergelijking met de maanden daarvoor...

[Rows: Random](#) | [Columns: Normal](#)

	Minder vaak	Evenveel	Vaker	Weet niet / geen mening
De stoep geveegd	☐	☐	☐	☐
De gemeente gebeld over zwerfafval	☐	☐	☐	☐
Mensen aangesproken op hun gedrag	☐	☐	☐	☐
Meegedaan met een schoonmaakactie in mijn buurt	☐	☐	☐	☐
Op een dag ten minste één stuk zwerfafval opgeraapt	☐	☐	☐	☐

Q016 - Q016: Woonsituatie

Single coded

[Not back](#)

Tot slot nog een vraag over uw woonsituatie: woont u binnen of buiten de bebouwde kom van uw gemeente?

[Random](#)

1	Binnen de bebouwde kom
2	Buiten de bebouwde kom
99	weet niet *Fixed *Exclusive